

BERECZ FRIGYES:

Tévúton

1. Írószövetség, Fordulat és reform

A kormányzati munka több értekezlettel járt, mint a vállalatvezetés. A miniszterelnök szűkebb csapata — afféle nem hivatalos kabinetje — hetente letelepedett egy eszmecserére az ovális asztal köré. A kormány is, a bizottságom is kéthetenként ülésezett. Az Állami Tervbizottság — amelynek tagja lettem — elvileg havonta, gyakorlatilag sűrűbben és rendszeresen. A párt gazdaságpolitikai bizottsága — amelynek tagjává választottak — háromhetenként. Hetente húsz-harminc órát töltöttem el különféle üléseken, értekezleteken; ennél is többet fordítottam a felkészülésre. Így közelről láthattam, ami miatt vállalatvezetőként éveken át csak bosszankodtam, hogyan torzulnak el, válnak párhuzamos-sá, miért késnek a fontos gazdasági döntések a hatalom két pólusát — a pártot és a kormányt — összekötő vezetési lánc mentén. A KB-nak ugyan már hét éve tagja voltam, de igazán csak most érthettem meg, miért és hogyan rekesztik ki ezt az ország állapotáért a közvélemény előtt elsősorban felelős testületet a valódi döntésekből. Azt is csak most mérhettem fel, mekkora kárt okoz a döntési hatalom, illetve a végrehajtási felelősség szétválasztása és megosztása a pártvezetők, illetve a kormány között. Meglátásaimat a vitákban szóvá tettem (csak néhány hónappal később derült ki: milyen sikerrel).

Az utóbbi hónapokban először a bennfentesek körében, majd az egész közvéleményben is egyre gyakrabban emlegették a Fordulat és reform című tanulmányt. Ismeretlen feladó eljuttatott hozzám egy teljes terjedelmű példányt; nem tudom, ki és miért küldte, segíteni akart-e vagy megriasztani. Egy barátomtól megkaptam a dolgozat rövidített változatát, és hozzájutottam egy még inkább rövidítetthez is a KB gazdaságpolitikai osztályának velem egy időben ki-nevezett új vezetője: *Németh Miklós* révén, aki egyúttal megkért, hogy foglaljam össze és írjam le a tanulmányról a véleményemet.

Mind a teljes szövegű, mind a rövidített változatokat többször is elolvastam. Magamban morfondírozva gyakran vitába szálltam a szerzőkkel. Helyzetértékelésükkel, bajainkról készített diagnózisukkal egyet-értettem ugyan, ám a gondok okainak megjelölésével csak részben; szerintem időben, térben távolabbról ható — de egyébként valóban létező — okokat is hozzásoroltak azokhoz, amelyek tényleg a hibás politikából keletkeztek. Egyet-értettem a javasolt új, átfogó gazdaságpolitika alapelveivel, egy gyökeres fordulat szükségességével is; de úgy látszik, programjuk nincs részletesen kidolgozva. Már ók sem tudnak többet, jobbat javasolni, mint hogy a jövőbeli eredményekért vállalunk kell az átalakítás folytán elkerülhetetlen, éveig tartó romlást.

Mindezt részletesen leírtam egy tizoldalas levélben, s elküldtem Némethnek. A tanulmányt pedig továbbra is kezdem ügyében tartottam, mert mind gyakrabban szóba került — még a kormányban is — valamilyen szempontból. És minél többször forgattam, annál gyakrabban jutottam arra a következtetésre, hogy állítá-sait, értékeléseit elutasító véleményemet felül kell bírálnom, s a tanulmány szerzői-nek kell igazat adnom.

Hasonlóképpen lassan érlelődött tovább bennem mindaz, ami az írószövetség hivatalos híreiből alig, híresztelésekből annál inkább ismertté váló novemberi vitájából megragadta a figyelmemet. Részletes információkhoz közsímet névrokonom, *Berecz János* révén jutottam, aki vagy két héttel az egész országot megbénító heves hóvihár és kemény fagy után, egy január végi napon késő délután, invitálásomra, meglátogatott minket, és egy üveg szekszárdi vörösből mellett szellemesen, színesen elmesélte írószövetségi csatá-ját, és megígérte: rövidesen küld nekem egy másolatot a jegyzőkönyvből. Egyúttal a politikai élet csúcását övező berkek rejtelméből is elmondott egyet-mást.

Február közepe táján megkaptam a másolatot. A kétujj-

nyi vastag iratköteg csak sűrítvény lehetett a két napig tartó vitának, vagy egy válto-gatás a pártapparátust legin-kább foglalkoztató felszólalá-sokból. Kíváncsian vettem a kezembe, és egy ültő helyem-ben végig is olvastam. Más kép bontakozott ki bennem, mint amilyent a szájról szájról ter-jedő — de nyilván sem nem hiteles, sem nem illetékes — híresztelések az előző hetek-ben elém vetítettek. És ez a kép eltért attól is, amelyet a hiteles tanú és részvevő, *Berecz János* rajzolt fel előttem.

A hírhordozók a talán leg-kevésbé fontos kiszólásokon kérődztek, a beolvasásokat szí-nezgették, kárörvendeztek a pártvezetők, a kormány meg-szégényülésén. Futótűzként terjedt, hogy *Csoóri Sándor* „paraszt-Révainak” minősítet-te *Bereczet*. Ezt egyébként névrokonom is megemlítette, kissé méltatlankodva, de né-mi büszkeséggel is; hiszen nem akármilyen hasonlította őt egy, a maga módján mégiscsak jelentős, neves politikushoz. Ám *Berecz* elbeszéléséből nem derült ki, ami pedig a jegyző-könyv első olvasása után is vilá-gosan kitűnik, hogy nem ön-célú kötekedéssel, politikai ki-hívással állunk szemben, ha-nem szilárd érvek, vitathatatl-an tények indokolta aggodalom-mal, félelemmel; és az írók többségének jó szándékú se-gítőkészségére is számítha-tunk. Ismerve *Berecz* tárgyi tudását, intelligenciáját, nem tételezhettem fel róla, hogy mindezt nem ismeri fel. Azt hiszem, nem volt képes egyez-tetni egyfelől az egész művelt társadalom igényét — amit most az írók fogalmaztak meg és mondtak el — a korlátok lebontására, másfelől a politi-ka vezetési követelést ezek fenntartására, sőt merevítésé-re. Alighanem emiatt volt hal-vány és tévesztett célt *Köpeczi Béla* és *Pál Lénárd* felszólalá-sa is.

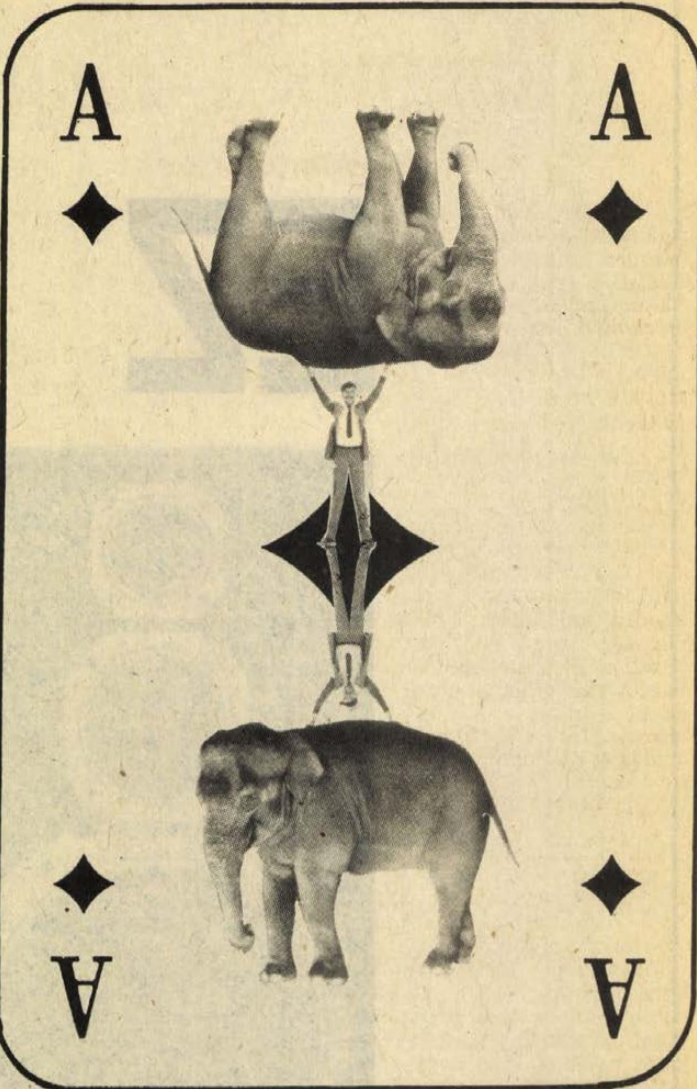
Nem állítom, hogy én az írók véleményét, rögtön az első olvasásra, minden tekintetben osztottam volna. Hiszen a mi „legvidámabb barakkunk” titulatú kádári társadalomunk olyan vonásait bír-álták élesen, sőt utasították

el, amelyek az én addigi kör-nyezetemben nemhogy feszült-séget nem keltek, de valami-féle hallgatólagos elége-dettséggel is tekintettünk rá-juk: lám, az „örög” ezt is, azt is mennyivel ügyesebben, em-berségesebben oldotta meg, mint táborbeli kollégái. (Egy döntően exportra kényszerülő vállalat vezetőjeként, idehaza és külföldön éveken át egye-bet sem hallottam más or-szágbeli partnereimtől, mint a viszonylag legliberálisabb kö-rülmények dicséretét.) Ezért a jegyzőkönyv elolvasása után eleinte úgy vélekedtem, hogy az írók túlságosan érzékenyek, csak szűk rétegek vélemény-t, közérzetét tükrözik.

De ha — gondolatban, a jegyzőkönyv olvasgatása köz-ben — gyakran vitába bocsát-koztam is az írókkal, a nekik címzett bírálatok dorongfor-gató indulatát nem tudtam elfogadni. Kiváltképpen *Bereczet* nem, mert ő hatalommal is bír. Ha az embernek nem jut rögtön az eszébe egy erős ellenérv, akkor hallgasson; ne nyilvánítsa tüstént demagógiá-nak azt, amit nem fogad el, s nem képes azonnal, világo-san megindokolni, hogy miért nem. Akár osztottam a véle-ményüket, akár nem, együtt éreztem azokkal az írókkal, akik sérelmezték kirekesztett-ségüket, tiltakoztak a nyilván-osság megkülönböztető kor-látózása miatt és az ellen, hogy a hatalom rendre logi-ka helyett tekintélyi érvek-kel dönti el a vitát.

Be kellett látnom *Rosa Luxemburg* igazát — *Eörsi István* is idézte (hosszabban) —: „A szabadság mindig csak a másként gondolkodók sza-badsága.” Az ő véleményük és személyük elfogadása nélkül nem épülhet fel egy biztos-ságos, lakható társadalom, mert az elfojtott vélemény úgy ter-jed tovább az emberek között, mint a *Csurka István* felszólalásában említett tözegtűz a lép alatt. És hasonló lesz a következménye is bármiféle fennálló rendszerre nézve.

Hátrálásra és új — szilár-dabb — álláspont keresésére készítetett a párt vezetőinek, ideológusainak egy mérges, barátságtalan érve is az írók-kal szemben: „Írói teljesít-mények, műveik súlya nem indokolja hangoskodásukat!” És *Csoóri* ellenérvének igaz-sága: valóban »apálya« van, de a tehetségek mindig, min-denhol egyenletes eloszlásban születnek; ha egy adott kor-

ban valahol nem bontakoz-hatnak ki, az az adott tár-sadalom hibája!”

Ez bizony természeti tör-vény erejű igazság! Es nem-csak az írói tehetség apálya bizonyítja. Alaposabban és elfogulatlanabban kell szem-ügyre vennem a világnak azt a sarkát, amelyben élek, amelynek létéről elkötelezet-ten dolgozom, s amelynek megreformálhatóságában ed-dig fenntartás nélkül hittem.

Az írószövetségi vita jegyző-könyve is a kezem ügyében maradt, mert úgy véltem, hogy a következő hónapokban, években ez a vita folytatódni fog, sőt élesebbé válik, és ez fogja megadni a hazai köz-élet alaphangját.

De hát néhány hete mégis-csak a magyar kormány azon felelős tagjainak egyike va-gyok, akiknek elsősorban a gazdaságot kell alaposabban megismerniük. Ehhez igen

sokféle, rendszeres időnként megjelentetett és alkalmi ki-advány áll a Minisztertanács tagjainak rendelkezésére. Új munkakörömben hamarosan megtudtam, hogy a tájékozta-tás még a vezetés csúcán be-lül is rétegezett. En például — mint elnökhelyettes — többféle információhoz jutok, mint a miniszterek, de keve-sebbhez, mint a Központi Bi-zottság titkárai vagy a Poli-tikai Bizottság tagjai.

Sok más kiadvány közt megkaptam a Magyar Nem-zeti Bank havonkénti jelen-tését is az ország pénzügyi helyzetéről. Amikor először vettem kézbe, felvillanyozta önbecsülésemet a füzetke igen alacsony példányszáma: — lám, azok közé tartozom, akik beletekinthetnek! Ám néhány nappal később már szégyelltem ezt az érzést, és bosszankodtam, hogy hiába ismerem az adatokat, a pénzü-gyek menetét nem befolyá-solhatom; előadás közben, vi-tában pedig — mivel szigo-rúan titkosak — az általuk megismert tényekre nem hi-vatkozhatom. Felismertem, hogy ez is csak látszata, pótl-éka a valóban jó tájékozta-tásnak, mert sem az adósság-állomány felhalmozódásának a folyamatát és okait, sem jó-vőbeli alakulását, kezelhet-ségének a módját (vagy a ke-zelhetetlensége mértékét) nem tudom kiolvasni az adataiból.

Folyamatos a jelentkezés

— *S a bűnügyi terület?*
— Erről minden szakmabe-lí tudja, hogy éjjel-nappali szolgálatot, állandó készen-létet jelent. De azért itt sem lesz baj, folyamatos a jelent-kezés. A pályázat lezárásakor 11 személy hiányzott, pillan-atnyilag nyolc állás üres, de ma is volt nálam ez ügyben négy ember. Csak hát meg-nezzük, kit veszünk fel...

Dr. Tamási Pálnak is meg-említem, hogy állítólag van-nak olyanok, akik nem örül-nek a rendőrség gyarapodá-sának.

— Ez rémhír — mondja ha-tározottan. — Gondolja meg: 9000 hétvégi ház van a kör-nyéken. S már most, a sze-zon előtt érezzük az úgyneve-zett kemény bűnözés első je-leit is. Minden tisztességes ember érdekelt abban, hogy javuljon a rendőri munka. S mi igyekszünk megfelelni an-nak, amit várnak tőlünk.

Czingráber János

Rendőrnek csak érettséggel

Hadüzenet a bűnözésnek a Velencei-tónál

Váratlan, de logikus össze-függés: amióta a benzin ára folyamatosan emelkedik, az-óta gyorsuló ütemben nő a Velencei-tó idegenforgalma. Érthető: a fővárosiak jelen-tős hányada már nem megy el a Balatonig. S aztán lassan ideszoktak a külföldi is. Az utóbbi fél évtizedben csaknem 40 százalékkal bő-vült a turizmus — ezen be-lül ötven százalékkal a kül-földi vendégek száma — a tó körül.

A következmény? Szépen gyarapodó bevételek, földből kibúvó nyaralók, elfogadható infrastruktúra: Agárd és Gár-dony összevontan városi ran-got kapott. Mindennek persze van nemkívánatos „hozomá-nya” is: a bűnözés.

Az utolsó pillanatokban

— Néhány éve még nyu-godtan sétálhattunk át éjsza-ka Agárdról Gárdonyba — mondja *Mészáros Antal* gár-donyi tanácselnök —, most viszont jó szívvel senkinek sem ajánlanám ugyanezt.

Mégis úgy hírlík, néhányan tiltakoztak a rendőrség me-g erősítése ellen. Ne legyen rendőrközpont a településből! — hallani több helyről. Ami-kor a tanácselnök mindezt meghallja, gonderheltté vá-lik, s ennyit mond:

— Én ilyen véleményt nem hallottam. Két hete volt a ta-nácsülés, ott jelentették be, hogy az itteni órs kapitány-sággá alakul. Osztatlan volt az öröm, hiszen régi kérésünk teljesül. Évek óta tehetetlenül nézzük a bűnesetek számának növekedését.

A rendőrségi épület körül nagy a sürgés-forgás: katonák végzik az átalakítást, mint később megtudom, úgyszólván ellenszolgálatás nélkül.

— Alig három esztendeje adták át ezt az épületet — mondja némi keserűséggel a hangjában *dr. Tamási Pál* al-ezredes, a május elején hiva-talosan is munkába lépő gár-donyi rendőrkapitányság ve-zetője. — Akkor kellett vol-na a mostani állapotokat ki-alakítani, kevesebb lenne a bajunk. Az utolsó pillanatok-ban vagyunk, hogy megprób-áljuk visszaszorítani a bűn-özést a Velencei-tó körül.

Az adatok elszomorítóak. Évi 1500 bűneset. A korábbi nyári csúcs már a múlté, most folyamatos a bűnözés. Téli a hétvégi házakat, nyar-alókat törlik fel, olykor 20-

30 helyen is vizsgálódik egy-szerre a rendőrség, aztán ahogy megindulnak a vendé-gek, kezdődnek az autófeltö-rések, lopások, s mindinkább észlelhető a garázdaság, a némi erőszak, az élet elleni támadás is.

— *Milyen a felderítés ará-nya?*

— Ez a legnagyobb gondunk. Tavaly a tettesek alig 20 százalékát sikerült elfog-ni, de ezt is csak azért, mert Székesfehérvárról kihelyez-tünk egy nyomozócsoportot. A megelőző esztendőben 12,3 százalék volt a felderítési arány.

Mindéhez nem szükséges kommentár. A környék 40 ezer állandó lakosához nyá-ron körülbelül 200 ezer ven-dég társul, s köztük húzód-nak meg az utazó, olykor jól felszerelt bűnözők.

Lesz komputer is

— *Mit várnak a kapitány-ság megalakításától?* — kér-deztük *Tamási Páltól*.

— A bűnözés növekedési ütemének csökkentését. Lét-számunk az eddigi 35-ről 80-

ra nő, s valamelyest a tech-nikai lehetőségek is javulnak. A '90-es évek színvonalát ugyan nem érjük el, de szá-molok hét gépkocsival, lesz komputerünk, közvetlen kap-csolattal a központi nyilvántartáshoz, telex, korszerű te-lefonrendszer, s megteremt-jük a helyszínelő munka fel-tételeit is.

Valamennyien tudjuk, hogy a rendőri jelenlét önmagában is mekkora fegyelmezőerő, s az említett létszámnövekedés talán a legfontosabb tényező az elmondottak közül. Persze az sem mindegy, kik szegőd-nek majd rendőrnek a Velen-cei-tóhoz. Hallgassuk ismét *Tamási Pált*:

— Pályázatot írtunk ki, megjelölve a követelménye-ket. Felkészült, intelligens rendőröket keresünk. Az érettségi például alapkövetelmény, s jó néhány esetben a nyelv-tudás is feltétel. A napokban bíráltuk el a pályázatokat. Meglepően sok a jelentkező, de ennél is nagyobb öröm, hogy a pályázók túlnyomó többsége képzett rendőr. Igaz, olyan szempontból szeren-

Az e heti szám tartalmából:

Csütörtöktől kapható.

Los Angeles-i vendégség Gábor Zsazsánál

Hogyan fest a híres Beverly Hills-i villa?
Milyenek voltak a hírhedt színész nő férjei?
Miért pofozta meg a rendőrt?
Miért haragszik egy lányra a Magyar Televíziónál?

Riport
SZÓRAKOZTATÓ HETILAP

MAGYAR TÜKÖR